

عنوان

بخشنامه سازمان تامین اجتماعی با موضوع بیمه اتباع بیگانه شاغل در کارگاه‌های
مشمول قانون تأمین اجتماعی و نحوه ارائه تعهدات قانونی

برای دسترسی به کلیه قوانین و مقررات، آموزش‌ها و مقالات تخصصی قانون کار

در سایت اینترنتی کارتابان

اینجا کلیک کنید

بخشنامه شماره ۲۵۸۹/۹۲/۱۰۰۰ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۵ سازمان تأمین اجتماعی

به منظور ساماندهی ضوابط مربوط به شناخت مشمولین ونحوه ارائه تعهدات قانونی به اتباع بیگانه شاغل در کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی، ایجاد وحدت رویه و همچنین رفع ابهامات مطروحه و تاکید بر اجرای صحیح مقررات قانونی مربوط، توجه واحدها را به رعایت موارد زیر جلب می‌نماید:

بخش اول - مستندات قانونی:

(۱) طبق [ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی](#)، «بیمه اتباع بیگانه که طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند، تابع مقررات این قانون خواهد بود» مگر در موارد زیر:

الف) در صورتی که بین دول متبوع آنان و دولت جمهوری اسلامی ایران موافقت نامه‌های دو جانبه یا چند جانبه تامین اجتماعی منعقد شده باشد که در این صورت طبق موافقت نامه عمل خواهد شد.

ب) هر گاه تبعه بیگانه طبق گواهی مقامات صالح دولت متبوع خود در مدت اشتغال در ایران در کشور خود یا در کشور دیگر در موارد پیش بینی شده در [ماده \(۳\) قانون تأمین اجتماعی](#) کلاً یا بعضاً بیمه شده باشند که در این صورت در همان موارد از شمول مقررات این قانون معاف می‌باشند.

تبصره: حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله نامه شماره «۱۹» سازمان بین المللی کار از شمول بند (ب) مستثنی می‌باشد و نرخ و مأخذ حق بیمه طبق آئین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

(۲) یکی از قوانین و مقررات مربوط پیرامون اشتغال اتباع بیگانه، [قانون کار](#) جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و ضوابط مورد عمل درخصوص این موضوع در مبحث سوم قانون مزبور «مواد ۱۲۰ الی ۱۲۹» تبیین گردیده است. بر همین اساس اتباع بیگانه در صورتی می‌توانند در ایران مشغول به کار شوند که دارای روادید ورود با حق کار مشخص بوده و مطابق قوانین و آئین‌نامه‌های مربوطه، پروانه کار معتبر دریافت نموده باشند.

بخش دوم - مشمولین:

(۳) با توجه به ماد قانونی فوق الذکر، اتباع بیگانه شاغل در کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی به چهار گروه زیر قابل تقسیم می‌باشند:

گروه اول - اتباع بیگانه که به استناد صدر ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی، طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند.

گروه دوم - اتباع بیگانه مشمول بند «الف» ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی.

گروه سوم- اتباع بیگانه مشمول بند (ب) ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی.

گروه چهارم- اتباع بیگانه مشمول تبصره الحاقی به ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی.

اینک به تشریح مشمولین گروه‌های چهارگانه فوق و تبیین ضوابط مربوطه، میزان حق بیمه و ارائه تعهدات قانونی پرداخته می‌شود.

بخش سوم- ضوابط بیمه اتباع بیگانه:

(۴) ضوابط بیمه مشمولین گروه اول:

به موجب ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی، کلیه اتباع بیگانه (به استثناء اتباع موضوع بندهای الف و ب ماده قانونی مذکور) که طبق قوانین و مقررات مربوطه در ایران اشتغال به کار دارند تابع مقررات عام قانون تأمین اجتماعی می‌باشند و از لحاظ پرداخت حق بیمه و برخورداری از مزایای قانونی (به جز مقرری بیمه بیکاری) همانند سایر بیمه شدگان خواهند بود. بنابراین کارفرمایان مربوطه مکلفند لیست و حق بیمه آنان را طبق مقررات به سازمان تأمین اجتماعی ارسال و پرداخت نمایند و در صورت تأخیر در ارسال لیست و پرداخت حق بیمه مشمولین این قانون، جرائم مقرر در قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان همانند سایر بیمه شدگان کارگاه محاسبه و وصول خواهد گردید.

(۵) کارفرمایانی که این قبیل اتباع بیگانه را به کار می‌گمارند مکلفند با ارائه مدارک ذیل تقاضای نام‌نویسی آنان را از شعبه ذیربط بنمایند.

• اصل و تصویر مجوز اشتغال به کار صادره توسط اداره کل اتباع بیگانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا اداره ذیربط آن در حوزه محل اشتغال.

• اصل و تصویر گذرنامه.

• فرم تکمیل شده پرسشنامه نام‌نویسی.

• لیست پرداخت حق بیمه.

(۶) واحدهای نام‌نویسی شعب پس از اخذ مدارک مورد اشاره در بند (۵) و کنترل مشخصات مندرج در پرسشنامه نام‌نویسی با مدارک ارائه شده، موظفند ضمن تطبیق مدارک مربوطه و درج تصاویر آن در پرونده فنی، نسبت به تخصیص شماره شناسائی به بیمه شدگان موصوف و اعاده اصل گذرنامه و مجوز اشتغال به کار به کارفرما اقدام نمایند.

۷) چنانچه کارفرمایان نسبت به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه این گروه از اتباع بیگانه که دارای روادید و پروانه کار معتبر می باشند اقدام نمایند، رسیدگی به ادعای افراد مزبور مبنی بر اشتغال در کارگاه های مشمول قانون تامین اجتماعی و احراز سوابق بیمه ای تابع ضوابط جاری و مورد عمل سازمان می باشد.

۸) ضوابط بیمه مشمولین گروه دوم:

در اجرای بند (الف) ماده (۵) قانون تامین اجتماعی، در حال حاضر کلیه اتباع دولت جمهوری کره (کره جنوبی) که طبق قوانین و مقررات مربوط در کشور ایران به کار اشتغال دارند از تاریخ ۱۳۵۷/۳/۲۰ از شمول مقررات قانون تامین اجتماعی ایران معاف می باشند و بابت افراد مورد بحث حق بیمه مطالبه نمی گردد و متقابلاً کلیه اتباع ایرانی که طبق قوانین و مقررات مربوط در کشور کره جنوبی به کار اشتغال دارند از شمول قوانین و مقررات قانون تامین اجتماعی کشور مذکور معاف خواهند بود.

بدین ترتیب اشخاص حقیقی یا حقوقی تبعه کشور ایران که در کشور کره جنوبی به عنوان کارفرما فعالیت دارند مکلفند حق بیمه اتباع ایرانی را که نزد آنها اشتغال دارند طبق مقررات قانون تامین اجتماعی به سازمان بپردازند.

۹) ضوابط بیمه مشمولین گروه سوم:

مشمولین این گروه از اتباع بیگانه (مستند به بند (ب) ماده ۵ قانون تامین اجتماعی) افرادی هستند که طبق گواهی مقامات صالح دولت متبوع خود در مدت اشتغال در ایران نزد کشور خود یا در کشور دیگر از موارد پیش بینی شده در ماده (۳) قانون تامین اجتماعی (شامل: حوادث و بیماری ها، بارداری، غرامت دستمزد، از کارافتادگی، بازنشستگی و مرگ) کلاً یا بعضاً بیمه شده باشند.

۱۰) با توجه به اینکه مشمولین موصوف صرفاً در موارد یاد شده از شمول مقررات قانون تامین اجتماعی معاف می باشند لیکن در بقیه موارد مندرج در ماده ۳ قانون، شمول مقررات قانون تامین اجتماعی بر آنان مجری و حاکم خواهد بود، لذا چنانچه کارفرمایان این گروه از اتباع بیگانه با ارائه مدارک مشروح ذیل:

- اصل گواهی کارفرمای مربوط مبنی بر اینکه تبعه خارجی نزد کشور متبوع خود بیمه می باشد.
- اصل و ترجمه رسمی گواهی بیمه اجتماعی کشوری که تبعه خارجی نزد آن بیمه شده و به تأیید نمایندگی سیاسی کشور جمهوری اسلامی ایران رسیده است.

• اصل و تصویر گذر نامه.

• اصل و تصویر مجوز اشتغال به کار توسط اداره کل اتباع بیگانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا اداره ذیربط آن در حوزه محل اشتغال.

مدعی گردند که تبعه خارجی نزد کشور متبوع خود بیمه می‌باشد و در این ارتباط با استناد به بند (ب) ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی درخواست نمایند اتباع مورد نظر نمی‌بایست مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی قرار گیرند و پیرامون مطالبات سازمان از بابت حق بیمه این قبیل افراد معترض باشند، شعب موظفند با اخذ مدارک و مستندات یاد شده بدو مراتب را به اداره کل استان ذیربط منعکس تا متعاقباً به منظور رفع ابهام مطروحه، زمینه بررسی و تطبیق موارد مندرج در گواهی‌های مورد نظر با مفاد ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی والنهیای اظهار نظر لازم توسط اداره کل امور فنی بیمه شدگان فراهم گردد.

۱۱) ضوابط بیمه مشمولین گروه چهارم:

به استناد تبصره الحاقی به لایحه قانونی اصلاح ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۸/۱۱/۴ مجلس شورای اسلامی، حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقوله نامه شماره «۱۹» سازمان بین‌المللی کار از مشمول بند (ب) ماده قانونی مذکور مستثنی می‌باشد. بنابراین برای آن عده از اتباع بیگانه که کشور متبوع آنان جزو کشورهای ملحق شده به مقوله نامه یادشده باشد، در صورت اشتغال در کارگاه‌ها و مؤسسات مشمول قانون تأمین اجتماعی، سه حالت زیر متصور خواهد بود:

- اتباع بیگانه‌ای که در کشور خود از حمایت‌های مقرر در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی برخوردار می‌باشند، صرفاً در مقابل حوادث ناشی از کار بیمه خواهند بود، لذا می‌بایست براساس ضوابط تعیین شده در بندهای (۱۲) الی (۱۶) بخشنامه نسبت به نام‌نویسی، وصول حق بیمه و ارائه تعهدات قانونی به این قبیل افراد اقدام نمود.
- اتباع بیگانه‌ای که در کشور خود از هیچ یک از حمایت‌های مقرر در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی برخوردار نباشند، از لحاظ پرداخت حق بیمه و ارائه تعهدات قانونی، ضوابط مندرج در بندهای (۴) الی (۷) بر آنان حاکم خواهد بود.

• اتباع بیگانه‌ای که در کشور خود از برخی حمایت‌های مندرج در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی بهره‌مند می‌باشند. در این صورت علاوه بر اینکه در مقابل حوادث ناشی از کار بیمه خواهند بود، از لحاظ پرداخت حق بیمه و سایر مزایای قانونی می‌بایست مطابق ضوابط تبیین شده در بند (۱۰) بخشنامه اقدام گردد.

ضمناً نام کشورهای ملحق شده به مقوله نامه شماره (۱۹) سازمان بین‌المللی کار (مقوله نامه تساوی رفتار با آسیب دیدگان حوادث ناشی از کار) به شرح فهرست ضمیمه می‌باشد.

(۱۲) کارفرمایی که این افراد را به کار می‌گمارند، مکلفند با ارائه مدارک ذیل تقاضای نام‌نویسی شاغلین خود را از شعبه ذیربط بنمایند.

• اصل و ترجمه رسمی گواهی بیمه اجتماعی کشوری که تبعه خارجی نزد آن بیمه شده و به تأیید نمایندگی سیاسی کشور جمهوری اسلامی ایران رسیده است.

• اصل و تصویر مجوز اشتغال به کار صادره توسط اداره کل اتباع بیگانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا اداره ذیربط آن در حوزه محل اشتغال.

• اصل و تصویر گذرنامه.

• فرم تکمیل شده پرسشنامه نام‌نویسی.

• لیست پرداخت حق بیمه.

(۱۳) واحدهای نام‌نویسی شعب پس از اخذ مدارک مورد اشاره در بند (۱۲) و کنترل مشخصات مندرج در پرسشنامه نام‌نویسی با مدارک ارائه شده، موظفند ضمن تطبیق مدارک مربوطه و درج تصاویر آن در پرونده فنی، نسبت به تخصیص شماره شناسایی به بیمه شدگان موصوف و اعاده اصل گذرنامه و مجوز اشتغال به کار به کارفرما اقدام نمایند.

(۱۴) نرخ و دستمزد مبنای کسر حق بیمه بابت حوادث ناشی از کار مشمولین موصوف به موجب آیین نامه اجرایی قانون یاد شده مصوب ۸۰/۶/۱۴ هیات محترم وزیران، بر مبنای سه درصد حقوق و مزایای پرداخت شده به آنان است که می‌بایست هر ماه بدون رعایت حداکثر دستمزد مشمول کسر حق بیمه توسط کارفرما از حقوق و مزایای تبعه بیگانه کسر و طبق مقررات به حساب واریز گردد. لذا کارفرمایان این گروه از اتباع بیگانه مکلفند مادام که اتباع بیگانه نزد آنها اشتغال به کار دارند صورت مزد یا حقوق آنان را جداگانه تنظیم و حق بیمه متعلقه را کسر و به شعبه ای که لیست و حق بیمه سایر کارکنان خود را می‌پردازند ارسال و پرداخت نمایند.

(۱۵) با توجه به اینکه ارائه حمایت‌های کوتاه مدت در مورد این قبیل افراد به محض وقوع حادثه ناشی از کار جاری می‌گردد، لذا صدور دفترچه تامین درمان برای این افراد منتفی خواهد بود، لیکن چنانچه پس از اعلام گزارش حادثه از سوی کارفرما و بررسی‌های لازم در چارچوب مقررات ماده ۶۰ قانون تامین اجتماعی و رعایت بخشنامه شماره (۱۶) امور فنی بیمه شدگان، حادثه از سوی واحد اجرایی ذیربط ناشی از کار تشخیص داده شود، می‌بایست نسبت به معرفی فرد حادثه دیده به مراکز درمانی، صرفاً در ارتباط با صدمات و عوارض حادثه ناشی از کار «مطابق فرم پیوست» اقدام گردد.

۱۶) حمایت‌های قانونی قابل ارائه موضوع این بخشنامه برای این گروه از اتباع بیگانه در مقابل حوادث ناشی از کار به شرح زیر خواهد بود:

الف - خدمات درمانی تا بهبود حادثه‌دیده.

ب - غرامت دستمزد ایام استراحت پزشکی در ارتباط با حوادث ناشی از کار در صورت عدم اشتغال و دریافت مزد از کارفرما.

ج - غرامت نقص عضو.

د - مستمری از کار افتادگی جزئی ناشی از کار.

ه - مستمری از کار افتادگی کلی ناشی از کار.

و - مستمری فوت در اثر حادثه ناشی از کار.

منظور از حادثه ناشی از کار در مورد بیمهٔ اتباع بیگانه، حادثی است که در حین انجام کارموظف و به سبب آن (موضوع ماده ۶۰ قانون تأمین اجتماعی) برای بیمه شده مشمول قانون اتفاق می‌افتد.

بخش چهارم - سایر موارد:

۱۷) به موجب ماده ۱۲۸ قانون کار جمهوری اسلامی ایران، کارفرمایان مکلفند قبل از اقدام به عقد هرگونه

قراردادی که موجب به کارگیری کارگران و استخدام کارشناسان و متخصصین بیگانه می‌شود، نظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی را در مورد امکان اجازه اشتغال تبعه بیگانه استعلام نمایند، لیکن در برخی موارد مشاهده می‌گردد در پاسخ به استعلام پیرامون وجود مجوز اشتغال به کار از سوی واحدهای تعاون، کار و رفاه اجتماعی عنوان می‌گردد به دلیل عدم امکان دسترسی به سوابق اظهار نظر میسر نمی‌باشد، در صورتیکه بر اساس اعلام اداره کل اشتغال اتباع خارجی وزارت متبوع، تمامی پرونده‌های اتباعی که اقدام به دریافت پروانه کار نموده اند (حتی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی) نزد اداره کل مذکور موجود می‌باشد و از این حیث هیچگونه ممنوعیتی جهت اعلام سوابق آنان وجود ندارد، لذا ادارات کل استان‌ها می‌بایست ضمن هماهنگی و تعامل لازم با اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ترتیبی اتخاذ نمایند تا منبعدهای تابعه به هنگام ارائه تعهدات قانونی، پس از اطمینان از مجوز اشتغال اتباع بیگانه (که حاوی اطلاعاتی در باره نوع کار، محل اشتغال و مدت اعتبار پروانه کار می‌باشد) و عنداللزوم استعلام از مراجع مذکور برابر ضوابط فوق اقدام لازم را معمول نمایند. ضمناً ضروریست مجوز اشتغال به کار در پرونده فنی بیمه شده ضبط و نگهداری شود.

۱۸) آن دسته از اتباع بیگانه که پیگیر تمدید اعتبار کارت موقت کار خود از سوی ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌باشند، تا فراهم شدن صدور کارت موقت جدید و یا تمدید آن بر اساس دستور العمل‌های مربوط و انجام کلیه مراحل قانونی ثبت نام، در صورت صدور گواهی مورد نظر در این ارتباط توسط ادارات مذکور مبنی بر تأیید شغل و منطقه کار مصوب و اعلام مجاز بودن آنان جزو اتباع بیگانه شاغل مشمول و همچنین مدت اعتبار آن، دریافت لیست و حق بیمه آنان و همچنین ارائه حمایت‌های مقرر در قانون تامین اجتماعی همانند سایر بیمه شدگان در مدت اعتبار تعیین شده بلامانع خواهد بود.

۱۹) در مورد آن دسته از اتباع بیگانه که قبل از اخذ مجوز لازم در کارگاه‌های مشمول قانون تامین اجتماعی اشتغال به کار داشته و مبادرت به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه نزد سازمان نموده اند لیکن در دوره مورد نظر پروانه کار معتبر به سازمان ارائه نگردیده باشد، در صورت صدور گواهی و تأیید مراتب توسط اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ذیربط یا واحد مربوطه آن در حوزه محل اشتغال، پذیرش سوابق پرداخت حق بیمه و برخورداری از مزایای قانونی آن بلامانع خواهد بود.

تذکر: چنانچه افراد موصوف در زمان درخواست بهره مندی از مزایای قانونی بلند مدت، دارای مجوز اشتغال به کار توسط مراجع ذیصلاح باشند، به منظور صیانت و حفظ حقوق آنان سوابق پرداخت حق بیمه گذشته نزد واحدهای اجرایی سازمان معتبر و ملاک اقدام در ارائه تعهدات قانونی خواهد بود.

۲۰) چنانچه ثابت شود وقوع حادثه مستقیماً ناشی از عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و نیز بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاط لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان او بوده، سازمان می‌بایست با رعایت کلیه ضوابط قانونی هزینه‌های مربوط به معالجه و غرامات و مستمری‌ها و غیره را پرداخته و طبق ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی از کارفرما مطالبه و وصول نماید که اجرای ماده ۶۶ قانون تامین اجتماعی در این قبیل موارد حائز اهمیت بوده و مورد تاکید می باشد.

۲۱) چنانچه برخی از کارفرمایان بدون مجوز اشتغال نسبت به استخدام و به کارگیری اتباع بیگانه در کشور اقدام نمایند، لازم است واحدهای اجرایی مشخصات کامل کارگاه مورد نظر، از قبیل نام کارگاه و یا موسسه، نام کارفرما، نشانی دقیق کارگاه، نوع فعالیت، تعداد کل کارگران، تعداد اتباع بیگانه را مستقیماً به اداره کل استان اعلام و متعاقباً اداره کل اخیرالذکر می‌بایست مراتب را به اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان مربوطه منعکس نمایند. بدیهی است اقدام کارفرمایان درخصوص نحوه به کارگیری اتباع بیگانه و ارسال لیست و پرداخت حق بیمه که برخلاف موارد قانونی صورت می‌گیرد، هیچگونه تعهدی در زمینه ارائه حمایت‌های قانونی برای سازمان تأمین اجتماعی در قبال افراد مورد نظر نخواهد داشت.

۲۲) کد مالی تخصیصی برای نگهداری حساب‌های درآمد موضوع تبصره الحاقی به لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ قانون تامین اجتماعی مصوب ۷۸/۱۱/۴ مجلس شورای اسلامی (حق بیمه سه درصد حوادث ناشی از کار) «۶۱۳» می‌باشد.

۲۳) این بخشنامه ضمن بازنگری درمفاد بخشنامه‌های ۲۴۱، ۲۵۵، ۳۲۷، ۳۹۶، ۳۸۹، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۷، ۴۴۷، ۴۹۳ فنی، ۶ امور بیمه شدگان، ۲ مشترک فنی و درآمد و دستور اداری شماره ۱/۳۶۴۶۶-۵۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۹ و سایر ضوابط و مصوبات مربوطه تهیه شده و جایگزین می‌گردد و از تاریخ صدور، کلیه دستورها و اظهارنظرهای قبلی غیر قابل اجراء اعلام می‌گردد.

مسئول حسن اجرای این بخشنامه مدیران کل، معاونین بیمه‌ای، رؤسا و کارشناسان ارشد امور فنی بیمه شدگان، نام‌نویسی و حساب‌های انفرادی، امور فنی مستمری‌ها و درآمد حق بیمه استان‌ها، رؤسا و مسئولین واحدهای مذکور در شعب خواهند بود.

